

A Hadtörténeti Intézet és Múzeum Képzőművészeti Gyűjteményének 2311/1913 számú pályázati beszámolója

A Nemzeti Kulturális Alap Múzeumi Szakmai Kollégium 2010 szeptemberi pályázatán a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum Képzőművészeti Gyűjteménye számára megítélt támogatás eredményeként 50 darab az 1848-49-es forradalom és szabadságharcot megörökítő grafika nyerte vissza eredeti állapotát. A restaurálási munkát Meggyes Anita és Tombor Krisztián könyv- és papírrestaurátorok végezték el.

A restaurálásra kiválasztott metszeteknél figyelembe vettük a műtárgyak állapotát, de törekedtünk arra, hogy egy önálló kiállításra is alkalmasak legyenek a grafikák: a szabadságharc csatái mellett kiválasztásra került Kossuth Lajos, Henryk Dembiński altábornagy portréja, az első felelős magyar miniszterium tagjainak arcképei, a magyar hadvezéreket bemutató litográfia.

A metszeteken végig követhetjük a szabadságharc eseményeinek alakulását. 1848. december 30-án a túlerővel támadó cs. kir. csapatok győzelmet arattak Móránál. A móri vereség nyomán az országgyűlés a politikai irányító szervek Debrecenbe költözéséről döntött, s a Pesten 1849. január 2-án megtartott haditanács a főváros harc nélküli kiürítéséről határozott. A kápolnai csatát négy metszeten is megjelenítjük, Dembiński nem tudta csapatait összevonni időben, a február 26-27-én a Tarna mentén Káltól Verpelétig tartó vonalon zajló csatában vereséget szenvedett a Windisch-Grätz vezényelte császári főseregtől. A Windisch-Grätz által túlértékelt császári győzelem hatására az uralkodó március 4-én Olmützben feloszlatta a birodalmi gyűlést és kiadta az oktrojált alkotmányt.

A dicsőséges tavaszi hadjárat győzelmeit az isaszegi és a komáromi csatákon illetve Buda felszabadításán keresztül mutatjuk be. A nyári hadjárat eseményeiből válogatva június 7-én Kátynál Perczel Mór hadteste szenvedett súlyos vereséget, június 17-21. között Zsigrád-Pered térségében a honvédség főerői képtelenek voltak áttörni a császáriak védőállásain. A szőregi (augusztus 5.) és a temesvári (augusztus 9.) vereség, ami a déli hadsereg felbomlását eredményezte végül döntő jelentőségűnek bizonyult. Az orosz cári segítséggel leverte magyar szabadságharc megtorlásaként 1849. október 6-án, Pesten kivégezték Batthyány Lajos miniszterelnököt. Aradon golyó általi halálra ítélték Kiss Ernő altábornagyot, Dessewffy Arisztid és Schweidel József vezérőrnagyokat és Lázár Vilmos ezredest. Még ezen a napon a honvédség kilenc tábornokát, Poeltenberg Ernőt, Leiningen-Westerburg Károlyt, Láhner Györgyöt, Aulich Lajost, Damjanich Jánost, Knezić Károlyt, Török Ignácot, Nagysándor Józsefet és Vécsey Károlyt vezették a bitófa alá.

„Összeomlik börtön és lánc...” Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc metszetein és tárgyakon címmel nyitottuk meg kiállításunkat 2011. október 4-én. A restaurált metszettek mellett 7 darab vitrin is felállításra került, melyekben egyenruhák, fegyverek, numizmatikai anyagon keresztül jelenítettük meg az 1848-49-es eseményeket. A kiállítás vitrinjeit 2012. április végén elbontottuk, de a metszettek továbbra is láthatók a nagyközönség számára. Terveink szerint a kiállítás befejezésének időpontja 2012. szeptember 30.

A műtárgyak védelmét, biztonságos és korszerű tárolását segítő eszköz használatba vétele

A pályázat révén egy 10 fiókos A0-ás méretű grafikatároló szekrény beszerzésére nyílt lehetőségünk. A lemezszekrény a 2076. számú zárható helységben kapott elhelyezést. A restaurált egyedi grafikák (szénrajz, pasztell stb.) paszpartu kartonnal együtt kerültek a fiókokba, így biztosítva azt, hogy közvetlenül ne érintkezhessenek egymással. A lemezszekrény lehetővé tette a grafikák ideális fény és pormentes tárolását, ill. a könnyebb előkeresését, mozgását is.

Szántó Nóra
gyűjteményvezető, muzeológus
Képzőművészeti Gyűjtemény